

Πρόλογος

Στόχος αυτού του βιβλίου είναι να ανταποκριθεί στις ανάγκες των μαθητών και των εκπαιδευτικών που προκύπτουν από τη διδασκαλία του μαθήματος «Νεοελληνική Γλώσσα» της Β΄ Γυμνασίου.

Η δομή του είναι η εξής:

- A.** Το υλικό οργανώνεται σε εννέα ενότητες, αντίστοιχα προς τις εννέα ενότητες του σχολικού βιβλίου.
- B.** Το περιεχόμενο και η δομή κάθε ενότητας:
  - 1. Προτάσσεται η θεωρία** κάθε υποενότητας σε μεθοδικά οργανωμένους πίνακες με επαρκή παραδείγματα κατανόησης.
  - 2. Ακολουθούν υποδειγματικές απαντήσεις σε όλες τις ερωτήσεις** του σχολικού βιβλίου. Αξίζει να επισημανθεί ότι στην υποενότητα «Δραστηριότητες Παραγωγής Λόγου» δίνεται **ολοκληρωμένη** και όχι σχεδιαγραμματική **ανάπτυξη των θεμάτων** με παράλληλη **διάκριση των δομικών στοιχείων** τόσο του ευρύτερου κειμένου (**Πρόλογος – Κύριο Μέρος – Επίλογος**) όσο και της **κάθε παραγράφου χωριστά (Θεματική πρόταση – Λεπτομέρειες – Πρόταση Κατακλείδα)** κι όλα αυτά προσαρμοσμένα στην **επικοινωνιακότητα** του κειμένου (χαρακτηριστικά στοιχεία επικοινωνιακού πλαισίου ανάλογου προς το κάθε είδους κειμένου –**μορφή, γλώσσα, ύφος**).
  - 3. Κάθε υποενότητα κλείνει με επιπρόσθετες ασκήσεις** και τις απαντήσεις τους, για καλύτερη εμπέδωση του εξεταζόμενου φαινομένου.
  - 4. Ακολουθεί παράθεση ενημερωτικού υλικού** για τις **έννοιες** που αποτελούν το θεματικό πυρήνα κάθε ενότητας, προκειμένου ο μαθητής να πλουτίσει τις γνώσεις του στις συγκεκριμένες έννοιες.
  - 5. Το παραπάνω ενημερωτικό υλικό συμπληρώνεται από ανθολογημένα σχετικά κείμενα** εφημερίδων, λογοτεχνικών κειμένων, δοκιμίων, ερευνών κλπ. Το ενημερωτικό υλικό και τα ανθολογημένα κείμενα μπορεί να τα χρησιμοποιήσει ο μαθητής στη **διαθεματική εργασία**.
  - 6. Κάθε ενότητα κλείνει με ένα Κριτήριο Αξιολόγησης** με τις απαντήσεις του, προσαρμοσμένο στο πνεύμα του τρόπου εξέτασης των μαθητών της Β΄ Γυμνασίου.
  - 7. Στο τέλος, παρατίθενται Γενικά Κριτήρια Αξιολόγησης** με τις απαντήσεις τους, που αναφέρονται σ' όλη την ύλη του βιβλίου.
- Γ. Το βιβλίο κλείνει με τις απαντήσεις όλων των ερωτήσεων του «Τετραδίου Εργασιών» του μαθητή.**

Έκρινα σωστό, με αφορμή την αναφορά του σχολικού βιβλίου (α' ενότητα) στον τρόπο ανάπτυξης παραγράφων, **να αναφερθώ αναλυτικά** και με ικανό αριθμό παραδειγμάτων στο σημαντικό θέμα της **παραγραφοποίησης**.

Ανάλογα επέμεινα και στη θεωρία και πρακτική **σύνταξης της Περίληψης και των Πλαγιότιτλων** (β' ενότητα) καθώς και στις τεχνικές **επικοινωνιακότητας του κειμένου**, επικοινωνιακό πλαίσιο (4^η ενότητα).

Πιστεύω πως το πλούσιο υλικό και η μεθοδολογία καθιστά το βιβλίο αυτό ένα **πλήρες βοήθημα**, που βάζει γερές βάσεις στο μαθητή για τις επόμενες τάξεις. Ευελπιστώ, τέλος, πως με την προσπάθειά μου αυτή θα βοηθήσω το συνάδελφο εκπαιδευτικό στον καθημερινό του αγώνα για παροχή μεθοδικά καλύτερης γνώσης.

Δημήτρης Β. Λούλος

Περιεχόμενα

1η ΕΝΟΤΗΤΑ: Από τον τόπο μου σ' όλη την Ελλάδα	13
A. Εισαγωγικά κείμενα <i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	14
B. Το υποκείμενο	
B1. Οι μορφές του υποκειμένου <i>Θεωρία</i>	17
<i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	18
B2. Συμφωνία υποκειμένου – ρήματος <i>Θεωρία</i>	20
<i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	21
<i>Πρόσθετες ασκήσεις για εμπέδωση</i>	22
Γ. Παραγωγή με αχώριστα μόρια <i>Θεωρία</i>	23
<i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	26
<i>Πρόσθετες ασκήσεις για εμπέδωση</i>	29
Δ. Τρόποι ανάπτυξης παραγράφου <i>Θεωρία</i>	30
<i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	36
<i>Πρόσθετες ασκήσεις για εμπέδωση</i>	42
E. Λεξιλόγιο <i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	43
ΣΤ. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου <i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	46
Ενημερωτικό υλικό	53
Ανθολογημένα κείμενα	54
1ο Κριτήριο Αξιολόγησης	56
2η ΕΝΟΤΗΤΑ: Ζούμε με την οικογένεια	57
A. Εισαγωγικά κείμενα <i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	58
B. Εγκλίσεις – Χρόνοι	
B1. Εγκλίσεις στις ανεξάρτητες προτάσεις <i>Θεωρία</i>	61
B2. Οι χρόνοι του ρήματος <i>Θεωρία</i>	64

Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου	67
Πρόσθετες ασκήσεις για εμπέδωση	73
Γ. Σύνθετα	
Γ1. Τα είδη των συνθέτων	
Θεωρία	75
Γ2. Η μορφή των συνθέτων: το συνδετικό φωνήεν	
Θεωρία	76
Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου	77
Πρόσθετες ασκήσεις για εμπέδωση	78
Δ. Περίληψη κειμένου – Πλαγιότιτλοι	
Θεωρία	79
Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου	84
Πρόσθετες ασκήσεις για εμπέδωση	86
Ε. Λεξιλόγιο	
Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου	88
Πρόσθετες ασκήσεις για εμπέδωση	89
ΣΤ. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	
Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου	90
Ενημερωτικό υλικό	95
Ανθολογημένα κείμενα	97
2ο Κριτήριο Αξιολόγησης	100
3η ΕΝΟΤΗΤΑ: Φίλοι για πάντα	103
<hr/>	
A. Εισαγωγικά κείμενα	
Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου	104
B. Ενεργητική και παθητική φωνή – Συζυγίες	
B1. Ενεργητική και παθητική φωνή	
Θεωρία	107
Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου	108
Πρόσθετες ασκήσεις για εμπέδωση	110
B2. Συζυγίες του ρήματος	
Θεωρία	112
Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου	114
Πρόσθετες ασκήσεις για εμπέδωση	116
Γ. Το α' συνθετικό	
Θεωρία	117
Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου	119
Πρόσθετες ασκήσεις για εμπέδωση	120
Δ. Λεξιλόγιο	
Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου	122
Ε. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	
Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου	123

Ενημερωτικό υλικό	130
Ανθολογημένα κείμενα	131
3ο Κριτήριο Αξιολόγησης	135

4η ΕΝΟΤΗΤΑ: Το σχολείο στο χρόνο... 137

A. Εισαγωγικά κείμενα	
<i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	138
B. Διαθέσεις του ρήματος – Μεταβατικά και αμετάβατα ρήματα – Αντικείμενο	
B1. Οι διαθέσεις του ρήματος	
<i>Θεωρία</i>	142
<i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	144
<i>Πρόσθετες ασκήσεις για εμπέδωση</i>	146
B2. Μεταβατικά και αμετάβατα ρήματα	
<i>Θεωρία</i>	147
<i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	148
B3. Αντικείμενο – Μονόπτωτα και δίπτωτα ρήματα	
<i>Θεωρία</i>	149
<i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	150
<i>Πρόσθετες ασκήσεις για εμπέδωση</i>	153
Γ. Συνοχή ευρύτερου κειμένου	
<i>Θεωρία</i>	154
<i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	156
<i>Πρόσθετες ασκήσεις για εμπέδωση</i>	160
Δ. Λεξιλόγιο	
<i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	161
<i>Πρόσθετες ασκήσεις για εμπέδωση</i>	163
E. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	
<i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	164
Ενημερωτικό υλικό	172
Ανθολογημένα κείμενα	174
4ο Κριτήριο Αξιολόγησης	177

5η ΕΝΟΤΗΤΑ: Συζητώντας για την εργασία και το επάγγελμα 179

A. Εισαγωγικά κείμενα	
<i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	180
B. Οι βαθμοί των επιθέτων – Η σύγκριση	
B1. Οι βαθμοί των επιθέτων και των επιρρημάτων	
<i>Θεωρία</i>	183
<i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	185
<i>Πρόσθετες ασκήσεις για εμπέδωση</i>	188
B2. Η σύγκριση	

<i>Θεωρία</i>	189
<i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	190
<i>Πρόσθετες ασκήσεις για εμπέδωση</i>	191
Γ. Το β' συνθετικό	
<i>Θεωρία</i>	193
<i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	194
<i>Πρόσθετες ασκήσεις για εμπέδωση</i>	195
Δ. Οργάνωση και συνοχή της περιγραφής και της αφήγησης	
<i>Θεωρία</i>	197
<i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	199
Ε. Λεξιλόγιο	
<i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	203
<i>Πρόσθετες ασκήσεις για εμπέδωση</i>	205
ΣΤ. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	
<i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	206
Ενημερωτικό υλικό	210
Ανθολογημένα κείμενα	213
5ο Κριτήριο Αξιολόγησης	215

6η ΕΝΟΤΗΤΑ: Παρακολουθώ, ενημερώνομαι και ψυχαγωγούμαι από διάφορες πηγές (ΜΜΕ, διαδίκτυο κτλ.) 217

A. Εισαγωγικά κείμενα	
<i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	218
B. Οι αντωνυμίες	
B1. Οι αντωνυμίες	
<i>Θεωρία</i>	221
<i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	223
<i>Πρόσθετες ασκήσεις για εμπέδωση</i>	224
B2. Οι προσωπικές αντωνυμίες	
<i>Θεωρία</i>	225
<i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	227
<i>Πρόσθετες ασκήσεις για εμπέδωση</i>	229
B3. Οι άλλες αντωνυμίες	
<i>Θεωρία</i>	230
<i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	231
<i>Πρόσθετες ασκήσεις για εμπέδωση</i>	233
Γ. Ετυμολογικές οικογένειες λέξεων	
<i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	234
Δ. Λεξιλόγιο	
<i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	236
Ε. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	
<i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	237

Ενημερωτικό υλικό	243
Ανθολογημένα κείμενα	245
6ο Κριτήριο Αξιολόγησης	249

7η ΕΝΟΤΗΤΑ: Βιώνοντας προβλήματα της καθημερινής ζωής 253

A. Εισαγωγικά κείμενα	
<i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	254
B. Τα είδη των επιρρηματικών προσδιορισμών	
<i>Θεωρία</i>	258
<i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	262
<i>Πρόσθετες ασκήσεις για εμπέδωση</i>	266
Γ. Παράγωγα επιρρήματα	
<i>Θεωρία</i>	268
<i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	269
<i>Πρόσθετες ασκήσεις για εμπέδωση</i>	271
Δ. Οι συνδετικές λέξεις και φράσεις	
<i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	272
<i>Πρόσθετες ασκήσεις για εμπέδωση</i>	276
E. Λεξιλόγιο	
<i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	276
<i>Πρόσθετες ασκήσεις για εμπέδωση</i>	279
ΣΤ. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	
<i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	280
Ενημερωτικό υλικό	284
Ανθολογημένα κείμενα	290
7ο Κριτήριο Αξιολόγησης	295

8η ΕΝΟΤΗΤΑ: Συζητώντας για σύγχρονα κοινωνικά θέματα 297

A. Εισαγωγικά κείμενα	
<i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	298
B. Οι μετοχές	
B1. Οι μετοχές στην ενεργητική και παθητική φωνή	
<i>Θεωρία</i>	301
<i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	303
<i>Πρόσθετες ασκήσεις για εμπέδωση</i>	305
B2. Επιθετική και επιρρηματική μετοχή	
<i>Θεωρία</i>	307
<i>Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου</i>	308
<i>Πρόσθετες ασκήσεις για εμπέδωση</i>	309
Γ. Παρασύνθετα και πολυλεκτικά σύνθετα	
Γ1. Παρασύνθετα	
<i>Θεωρία</i>	311

Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου	312
Γ2. Πολυλεκτικά σύνθετα	
<i>Θεωρία</i>	313
Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου	314
Πρόσθετες ασκήσεις για εμπέδωση	315
Δ. Αξιολόγηση και διατύπωση επιχειρημάτων	
<i>Θεωρία</i>	316
Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου	318
Ε. Λεξιλόγιο	
Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου	324
Πρόσθετες ασκήσεις για εμπέδωση	327
ΣΤ. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου	
Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου	328
Ενημερωτικό υλικό	334
Ανθολογημένα κείμενα	335
8ο Κριτήριο Αξιολόγησης	339
9η ΕΝΟΤΗΤΑ: Ταξίδι στο μαγικό κόσμο του διαστήματος	341
A. Εισαγωγικά κείμενα	
Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου	342
B. Ορισμός	
<i>Θεωρία</i>	344
Πρόσθετες ασκήσεις για εμπέδωση	345
Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου	347
Γ. Η επιχειρηματολογία στα άλλα μαθήματα	
Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου	349
Δ. Χρήση λεξικών	
Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου	352
Ε. Λεξιλόγιο	
Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου	354
Ενημερωτικό υλικό	360
Ανθολογημένα κείμενα	360
9ο Κριτήριο Αξιολόγησης	362
Γενικά κριτήρια αξιολόγησης	365
Απαντήσεις στις ασκήσεις του τετραδίου εργασιών	373
Απαντήσεις στις πρόσθετες ασκήσεις	411
Βιβλιογραφία	457